

*ผศ.ดร.วิมลศรี อุปรมัย

เศรษฐกิจในชีวิตไทย

บทนำ

บทความนี้มีลักษณะไม่เน้นเชิงวิชาการ ฉะนั้น ศัพท์ที่เกี่ยวกับคำว่า นายทุน แรงงาน วัตถุดิบ ที่ดิน การผลิตและปัจจัยทรัพยากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (G.D.P.) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (G.N.D.) ตลอดจนงบประมาณในปีต่อไปจะเป็นอย่างไรจึงไม่มีให้อ่านในบทความนี้

ผู้เขียนต้องการให้บทความนี้ได้มีโอกาสบรรจุ เรื่องและแนวคิดของบุคคลระดับ บุคลากร อาจารย์ผู้ก่อประโยชน์ศึกษา อันจะเป็นการสนับสนุนให้หน่วยงานหรือไทยควบคู่ไปด้วย

จะขอนำร่องและปิดท้ายด้วยบทความบางตอนของภูมิปัญญาคนไทยที่เปี่ยมล้นด้วยคุณภาพที่มีผล

งานเผยแพร่แก่สังคม 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก และศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต

บทความแรกได้จากหัวข้อในการสนทนา เรื่อง "การปกครองประเทศมิใช่การบริหารธุรกิจ" โดยศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ท่านได้ให้สาระไว้หลายประเด็น แต่จะขออนุญาตหยิบยกเฉพาะความเป็นไทยไว้บางประเด็น

เรื่องการศึกษา : การพัฒนาที่ไม่รู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับธรรมชาติ

"นักวิชาการของไทยตกอยู่ภายใต้อาณา นิคมทางปัญญาของฝรั่ง.....เราผลิตนักวิทยา-

ศาสตร์ นักเทคโนโลยีแบบฝรั่งที่มองว่า **มนุษย์อยู่เหนือธรรมชาติ.....** ในขณะที่ภูมิปัญญาดั้งเดิมของเราคือ **พุทธศาสนา**สอนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษย์และธรรมชาติ....."

เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : การพัฒนาที่ไม่รู้จักตัวเอง

"กำลังคนของเราที่ได้รับทุนไปเรียนมา กลับมาแล้วเราก็ผลิตกันตามแ่งตามมุมของตะวันตกเป็นเป็นหลัก เป็นการพัฒนาที่ไม่รู้จักตัวเอง.....ไม่รู้จักภูมิปัญญาพื้นฐานตัวเอง"

"นอกจากจากพรรณพืชสามร้อยกว่าชนิด มีศักยภาพในการรักษาโรคมาเร็ง..... และกว่าเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์มาจากเมืองร้อน..."

"แต่คนไทยที่ไปเรียนวิชาวนศาสตร์มาจากตะวันตก ก็จะมีมองเห็นเฉพาะไม้จิงมอไม่เห็นคุณค่าของพืชเมืองร้อน"

ชนบทไทยแหล่งภูมิปัญญา : ควรได้รับการสนับสนุน

"เวลานี้มีบทความทางวิชาการ ยอมรับว่า ด้วยกว่าครึ่งของโลก ที่นำไปวิจัยเป็นตัวยาล และจดทะเบียนเป็นทรัพย์สิน สิทธิในทรัพย์สินได้เป็นทั้งของเมืองฝรั่งและญี่ปุ่น ความจริงแล้วเป็นตัวยาที่นำวัตถุดิบไปจากป่าเมืองร้อนทั้งนั้น....."

"นอกจากนั้นเขายังเอาเคล็ดลับความรู้ที่ได้จากชาวบ้านไปวิจัยต่อ....."

ข้อเสนอแนะ ทางเลือกของคนไทย

"เราควรพัฒนาอุตสาหกรรมที่รู้จักตัวเอง การรู้จักตัวเองก็โดยอาศัยภูมิปัญญาของชาวบ้านซึ่งทุกวันนี้ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ให้แก่อุตสาหกรรมของตะวันตก....."

"ภูมิปัญญานั้นควรได้รับการพัฒนาขึ้นไปสู่

อุตสาหกรรมแปรรูป ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมอาหารอุตสาหกรรมพวกพันธุ์พืช อุตสาหกรรมพวกพันธุ์สัตว์ และอุตสาหกรรมพวกสมุนไพร....."

"แทนที่จะปล่อยให้สิ่งเหล่านี้ไปตกอยู่ในมือของประเทศอุตสาหกรรม แล้วก็ให้เขาไปวิจัย แล้วก็ให้เขาไปจดทะเบียนผูกขาดสิทธิ และทรัพย์สินทางปัญญา....."

ยุคต่อไปอุตสาหกรรมทางอาหาร และอุตสาหกรรมยา จะเป็นกฎเกณฑ์สำคัญของโลก

ทั้งหมดคือบทสัมภาษณ์ของศาสตราจารย์ **เสน่ห์ จามริก** ในเรื่อง **"การปกครองประเทศที่ใช้การบริหารงานธุรกิจ"**

บทตาม

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนานไม่น้อยกว่าพันปี จึงมีอะไรหลายอย่างที่เปรียบชาวโลก

ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ เหมืองแร่ น้ำมัน พืชผักผลไม้ ตลอดจนงานช่างฝีมือผนวกเอาความงามทุก ๆ ด้านเข้าด้วยกันแล้ว ชาติไหน ๆ ในโลกก็สู้ช่างคนไทยไม่ได้

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 7 จะพบสังขรณ์อย่างหนึ่ง คือการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงสังคมนั้นเป็นการปฏิบัติที่ฉาบฉวยไม่ใช้การพัฒนาที่แท้จริง เพราะประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ในชนบท ขาดการรู้พื้นทั้งภูมิปัญญา ขณะเดียวกันวิทยาการแบบสมัยใหม่ก็ไปไม่ถึง ทำให้ผู้คนในชนบทถูกตัดขาดจากสังคมที่เรียกตนเองว่า กำลังพัฒนา

ชุมชนในชนบทจึงยากจนลงไปทุกที พร้อมกับเสียโอกาส ขาดการดูแลจากทางการไปหลาย

เรื่องแรงงานประเภทด้อยคุณค่าถูกส่งออก เพราะสาเหตุต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาทั้งภายในและนอกประเทศอย่างที่เป็นข่าวให้รับทราบกันโดยทั่วไป

ชนบทของไทยนั้นเป็นสถานที่สะสมแหล่งข้อมูลไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็น บ้านทรงไทย และสิ่งซึ่งเป็นการต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวัน พืชผักนานาพรรณ ที่เป็นทั้งอาหารและสมุนไพร ผลไม้ที่มีจำนวนมากศาลตลอดจนเสื้อผ้าเครื่องมือเครื่องใช้และยารักษาโรคเหล่านี้ในชนบทมีพร้อม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมุนไพรบ้านเราสามารถนำมาสกัดและแปรรูปใช้รักษาโรคภัย ให้หายได้อย่างไม่น่าเชื่อ

อาหารพื้นเมืองแต่ละอย่างในภาคเหนือกลาง ได้ อีสานของไทย ถ้านำมาแยกแยะพิจารณาเครื่องปรุงแล้ว มาจากสมุนไพรเสียหลายเปอร์เซ็นต์ ซึ่งทำให้ทั้งป้องกันและแก้โรคต่าง ๆ ได้เช่นกัน เรารับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ โอกาสที่สมุนไพรจะไปช่วยรักษาและป้องกันโรคจึงเป็นไปได้มาก

คนไทยระดับดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) หลายคน ที่ไปศึกษาเล่าเรียนศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อหวังกลับมาพัฒนาบ้านเมืองตามที่วางแผนไว้ หลังสำเร็จการศึกษา กลับทิ้งระบบราชการและงานในประเทศ ยอมขาดใช้ทุนโดยวิธีผ่อนผัน หันมาตั้งร้านอาหารไทยในต่างแดนกันมากมาย

อาหารไทยนั้นถ้าจะให้อร่อยต้องใช้มือแกะจิ้ม ปอก จิก ฯ ไปด้วย หากลองให้ฝรั่งหรือชาติไหน ๆ มาลองก็คงทำได้ไม่สวย สะดวก สบาย อย่างเช่นคนไทยใช้มือเปิบ ผู้เขียนเคยพบเห็นญาติผู้ใหญ่เปิบข้าวด้วยนิ้วชี้ นิ้ว เหน็บนิ้วชี้ทำท่าได้สวยงามมาก

อาหารควาเสร็จ ตามด้วยน้ำ เรายังมีน้ำที่

แช่ลอยด้วยดอกมะลิ หรือน้ำที่ต้มจากพืชพรรณไม้ของเราอีกมากมายทั้งที่ใช้ในรูปแบบน้ำเปล่า และน้ำที่เป็นเครื่องดื่มแทนน้ำหวานและเป็นยากลางบ้าน เช่น มะตูม ชุมเห็ด มะขาม บัวบก ใบหม่อน ประสานกาย คำฝอย เก็กฮวย สารพัดเขียนไม่หมด แต่นำแปลกที่เวลาไปรับประทานอาหารนอกบ้าน กลับเจอแต่น้ำแข็งใสใบชา และถ้าทุกคนดื่มน้ำนอกบ้านวันละ 3-5 แก้วคิดดูเอาเองว่าเราต้องเสียเงินไปกับใบชาเท่าไร นี่ยังไม่คิดถึงผลข้างเคียงที่ทำให้ระบบขับถ่ายไม่สะดวกอีกต่างหาก

และถ้าเราจะนำวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันว่าด้วยเรื่องการกิน แม้เพียงเรื่อง "น้ำ" เป็นอันดับแรกก่อน ก็คงช่วยให้อะไร หลายๆ อย่างดีขึ้นมาก

ส่วนบ้านเรือนที่อยู่อาศัยนั้น จำเป็นและสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิต นำเสียดายที่รูปแบบ "ทรงไทย" ค่อย ๆ หายไปกลายเป็นรูปแบบตะวันตก ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจการค้า และค่านิยมที่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งอำนวยความสะดวกบังคับให้ ต้องเป็นไป เช่น ฝานบ้านเป็นปูนก็ต้องใช้เครื่องปรับอากาศ ฉะนั้นการวางตัวของเครื่องใช้ ตกแต่งภายในจึงดูห่างไกลรูปแบบดั้งเดิมของไทยไปทุกที

ยังดีที่มีบุคคลผู้มีระดับค่อนข้างจะเห็นความสำคัญด้านนี้จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนสร้างบ้านแบบ "ทรงไทย" โดยอาศัยหลักการเชิงสถาปัตย์ และศัพท์เทคนิคแบบไทย ๆ ให้ใช้เรียกกันให้ควบคู่ไปกับชนรุ่นใหม่นี้รู้จักเช่น *อกไก่ ฐานราก ฝา หน้าจั่ว นอกชาน* แทนที่จะรู้จักเพียงพูดจาเล่น ๆ ได้ด้วยคำว่า "คาน"

เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มก็ไม่เป็นรองใคร ทั้งวัตถุดิบ กรรมวิธีการผลิต ตลอดจนการออกแบบ ก็อยู่ในระดับแนวหน้า แถมยังมีการจำหน่ายออกไป ต่างแดนอีกมากมาย

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพียงแค่ 4 เรื่องนี้ ก็ดูเหมือนว่าเราสามารถผลิตเพื่อใช้และนำเสนอออกเผยแพร่ให้ชาวโลกได้อย่างที่ตนเองไม่ต้องเดือดร้อน และนี่ก็มีเรื่องใหม่ อะไรเลย บรรพบุรุษของเราได้สะสมและถ่ายทอดมาเป็นเวลาแรมปี

สำคัญอยู่ที่ว่า เราได้จัดการโดยการรวบรวมจัดเก็บแยกประเภทของสิ่งเหล่านี้ ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านการบำรุง รักษา วิจัย และพัฒนา เพื่อสิทธิบางอย่าง ก่อนที่จะเผยแพร่ให้ชาวโลกได้รับรู้เข้าใจได้มากนักน้อยเพียงใด

สิ่งเหล่านี้คงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชน และถ้าเป็นไปได้ควรเริ่มตั้งแต่บัดนี้ก่อนที่จะสายเกินไป

เด็กวัยรุ่นอเมริกันมองประเทศไทย

จากการได้ใกล้ชิดพูดคุยกับเด็กอเมริกันหลายคน que เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ทำให้ทราบถึงทัศนคติบางอย่างซึ่งน่าจะนำมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับบ้านเมืองเรา บางเรื่องเพียงเบา ๆ แต่น่าคิดก็คือ

เรื่องการปรับตัวของเด็กฝรั่ง กับนิสัยบางอย่างของคนไทย

- "ในบ้านไทยทุกอย่างเป็นของส่วนรวม ไม่ค่อยจะมีลักษณะเป็นของตัวเอง"

- "คนไทยมักจะดูแล รถ เสื้อผ้า บ้านฯ อย่างดี แต่เอาขยะไปเผาในที่สาธารณะทำให้เกิดควันลอย แสดงว่าพวกเขา (คนไทย) ยังไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม"

- "ผมสังเกตว่า ชาวบ้านมักทิ้งเศษขยะ กระดาษห่อของกินลงไปจากรถยนต์ ซึ่งผมทำอย่างนั้นไม่ได้"

และนี่คือข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นอเมริกันมาศึกษาในเมืองไทย 1 ปี ในฐานะเด็กวัยรุ่นตามโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของสหรัฐอเมริกา โดยทุนเอ.เอฟ.เอส. (A.F.S.)

อะไรทำให้ชาติมีความยิ่งใหญ่

จากข้อเขียนของ แมกซ์ เลอร์เนอร์ นักประวัติศาสตร์และนักทฤษฎีการเมือง เขียนหนังสืออเมริกันในฐานะอารยธรรมหนึ่ง (America as a Civilization) ได้กล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของอเมริกาเกี่ยวกับภูมิหลังไว้อย่างน่าคิดตอนหนึ่งว่า

"ประเทศที่ยิ่งใหญ่ ต้องมีความคิดยิ่งใหญ่ เป็นความคิดที่ปลูกประเทศชาติให้มีชีวิตชีวา และโดดเด่นขึ้นมา ถ้าอเมริกาเดินไปตามวิถีทางของยุโรป ก็คงไม่เป็นประเทศยิ่งใหญ่อย่างนี้ โชคดีที่อเมริกาเดินไปตามทางของตัวเอง ซึ่งมีทั้งความผิดพลาด เจ็บปวด ตลอดจนได้สร้างสรรค์อะไรใหม่ ๆ อีกมากมาย....."

เพื่อให้บทความนี้มีลักษณะเป็นปรกัยและรูปธรรมมากขึ้น จึงขอปิดรายการด้วยบทความชื่อ "บทบาท ของมหาวิทยาลัยในประเทศอุตสาหกรรมใหม่" ของ ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการ "ผลิตคนดีและคนเก่ง" ไว้ดังนี้ ด้านให้ความรู้พื้นฐาน

- ควรรู้และตระหนักในคุณค่าของมรดกทางศิลปวัฒนธรรม

- ควรมีโลกทัศน์กว้างมองเห็นภาพรวมของปัญหาในระดับโลก

- มีความซื่อสัตย์สุจริต
- ลดความเห็นแก่ตัว มุ่งทำงานเพื่อส่วนรวม

ด้านให้วิชาการและวิชาชีพ

- เข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจ นำความรู้ไปปฏิบัติได้

- รู้ภาษาไทยได้ดี สามารถ ฟังเขียน อ่าน พูด กระชับ ชัดเจน ทั้งเพื่อการอนุรักษ์และเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

- รู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการถ่ายทอดงานเทคโนโลยี

ด้านให้รู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับสังคม

- มีความคิดริเริ่ม
- รู้จักวางแผน จัดการ และตัดสินใจได้
- มีข้อมูลที่ถูกต้อง
- รู้จักใช้ความคิด คิดเล็ก คิดกว้าง มองหา และสร้างโอกาส ใช้โอกาสและความเสี่ยง

ด้านฝึกตนเองในการทำงานตามลักษณะต่างๆ

- มุ่งประสานประโยชน์ในการทำงานด้วยสมอง และมีมือ
- ทำงานเป็นกลุ่มด้วยความสามัคคี

บทบาทของครูผู้สอน

ดร.ชินวุธ สุนทรสิมะ ได้บรรยายเรื่อง "การสร้างสรรค์เศรษฐศาสตร์ยุคใหม่" เนื่องในโอกาส "ปารุญญา ไสวสุทธิพิทักษ์ครั้งที่ 4" ไว้ตอนหนึ่งว่า "...ศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจ การค้าของประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นแหลมสุวรรณภูมิ มีหลายทิศทาง และจะต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถในด้านธุรกิจ การค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม ตลอดจนวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี ด้านคอมพิวเตอร์ และที่ขาดไม่ได้ คือ นักเศรษฐศาสตร์ และต้องเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถในกิจการหลายหลายด้านประกอบกัน ทั้งด้านบริหาร ด้านธุรกิจ ด้านเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนงานด้านการเมืองการปกครองอีกด้วย..."

และอย่างไร เราจึงจะได้ผู้ที่มีทั้งคุณวุฒิ คุณภาพและคุณธรรม มาประกอบกันเป็นคนคนเดียวกัน บทความของท่าน นำคิดตรงถ้อยคำและประโยคสุดท้าย คือ

"อย่า สิ่ง อย่างเดียว ต้อง สอน ด้วย

และ เมื่อ ปลุกแล้ว ต้อง ผัง ด้วย

เช่นเดียวกับ แนะ แล้ว ต้อง นำ

และเพื่อให้หอม จึงต้อง อบ แล้วรวม เป็นประการสำคัญ"

บทสรุป

ก่อนจบบทความนี้ ขอเสนอด้วยข้อคิดเรื่อง "เศษสตางค์ของไทยเรา" ซึ่งเดิมมีตั้งแต่เหรียญห้าสตางค์ เหรียญสิบสตางค์ เหรียญยี่สิบห้าสตางค์ และ เหรียญห้าสิบสตางค์ ปัจจุบันดูเหมือนจะเหลือแต่เหรียญยี่สิบห้า และห้าสิบสตางค์ เป็นที่น่าสังเกตว่า แต่ละวันเราเกือบไม่มีโอกาสสัมผัสเหรียญที่ต่ำกว่าเหรียญบาทเลย ผิดกับเงินของสหรัฐฯและญี่ปุ่น ซึ่งสะพัดแพร่หลายไปทุกแห่งที่เราไปทำธุรกิจนอกบ้าน แม้แต่ราคาสินค้าต่างก็ตั้งไว้เป็นเชิงให้มีความสำคัญกับเหรียญเล็ก ๆ เช่น \$1.99 หรือ 159 เยน

เรื่องนี้ น่าจะได้นำมาเป็นข้อคิดเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยว่าเราจะทำอะไรให้ค่าของเหรียญเล็ก ๆ ของไทย มีค่าขึ้นมาบ้าง ทั้งนี้

เพราะเรื่องของ ความจน ความรายนัน ค่าของเงิน เกี่ยวกับ"เศรษฐกิจในชีวิตไทย" ได้อย่างไร
แตกต่างกัน สิบบาทของคนรวยย่อมมีค่าต่างกับสิบ จบบทความ แต่ภูมิปัญญาแบบในท้อง
บาทของคนจนก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าบทความนี้ ถิ่นที่มีคุณค่าบางอย่าง กำลังจะถูกลืม □■

บรรณานุกรม

- แกนนอน , มาร์ติน เจ. "เปรียบเทียบค่านิยมไทยกับอเมริกัน." เสรีภาพ. 2 , 2535 หน้า 46-51.
- ชินวุธ สุนทรสิมะ. ความรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2515.
- _____. ปาฐกถาไสว สุทธิพิทักษ์ ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2537.
- "ชีวิตนักศึกษาไทยในสหรัฐ." เสรีภาพ. 2, 2536 หน้า 28-31.
- บลิส , มาการ์เรต. "จากเซาท์เบอรี สู่บ้านขาม." เสรีภาพ. 1, 2537 หน้า 16-19.
- "สัมภาษณ์ ศ. เสน่ห์ จามริก เรื่อง การปกครองประเทศไม่ใช้การบริหารธุรกิจ" สารคดี. 8 , 86 , เมษายน 2535 หน้า 103-116.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. "บทบาทของมหาวิทยาลัยในประเทศอุตสาหกรรมใหม่." คุรุศาสตร์สุนันทา (พวงชมพูปริทัศน์) 2532 หน้า 29-37.
- Bucheale, Robert B. **Building a Career in Management.** New York : McGraw-Hill, 1977.
- Thailand in the 90's.** Bangkok : Office of the Prime Minister, 1991.

